

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Genesis Enarratio

Chyträus, David

Vitebergæ

VD16 C 2625

Capvt Sextvm, Septimvm Et Octavvm.
Historia Diluuij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36126

CAPVT SEXTVM
SEPTIMVM ET
OCTAVVM.

HISTORIA
Diluij.

LOCI.

- I. Primus & præcipuus est, *testimonium horrende iræ & aduersus peccata, & horribilium pœnarum quibus peccata plectuntur.*
- II. *Descriptio veræ Ecclesiæ.*
- III. *Miranda conseruatio Nohe testimonium præsentie & in Ecclesiæ, et certitudinis & trine à D E O tradite, mirandæ conseruationis Ecclesiæ omnibus temporibus.*

III. Testimonia de peccato Originis.

V. Diluuium est imago extremae diei & Iudicij.

VI. De sacrificio Nohe.

I.

DECLARAVIT Deus iudicium suum aduersus peccata, non solum uoce Legis & comminatione poenarum, sed etiam horribilibus exemplis diluuij, excidij Sodomorum, & totius historie mundi. Omnes enim generis humani calamitates, mors, morbi, excidia gentium & urbium, incendia, fames, c. edes, inopia, bella, sunt conciones de uera & horrenda ira Dei aduersus peccatum, ut Psal. 38. dicitur, Propter iniquitatem corripis filios hominum. Et Ier. 8. Potum dedit aquam fellis, Peccauimus enim Domino. Sed omnium maxime illustre testimonium serie, ingentis, & inenarrabilis irae Dei aduersus peccata, est mors filij Dei. Hæc terribilia opera Dei ideo proposita sunt, ut eorum consideratione prophanam securitatem excutiamus, & ad uerum timorem Dei flectamur.

Causæ autem huius horrende poenæ, qua totus Mundus Diluuiio obrutus est, hoc in loco quatuor recitantur.

I. Cyclo

I. Cyclopicus contemptus uerbi ministerij diuini, quod gygantea audacia perire deridebant. Ideoq; ab ijs sublatum est. Idem uolunt uerba: Non iudicabit spiritus meus in bone, Quia caro est.

II. Vagæ libidines.

III. Oppressiones imbecilliorum.

IIII. Prophana securitas totius Mundi negligens ac contemnens uerbum ministerium, ac cōminationes diuinae ut Matth. 24. & Luc. 17. dicitur, Sicut in diebus Noe ha comedebant, nubebant, elocabantur, ducebant. Ostendit autem Christus similem securitatem cōtinentiæ Mundi finem esse futuram, & exemplo diluuii ad timorem Dei & uigilantiam hortatur. Petrus Impiorum iudicium non tardat, & perditio eorum non dormitat. Nam si Deus Angelis qui peccauerunt non pepercit, sed catenis caliginis in tartarum precipitatos tradidit in iudicium, & originali Mundi non pepercit, sed octauum iusticie præconem Noe seruauit, diluuium in mundum impiorum inductum

IIII.

Testimonia de peccato Originis illustrata considerentur. Gen. 6. Cuncta cogitatio cordis mala est in omni tempore, & 8. Cogitatio humana conuulsa mala est à pueritia. Sunt autem magis illustrata

ba in Ebraica lectione. כל יצר לב האדם רע
 id est, Omne figmentum cordis seu omne quod fingit
 & cogitat cor hominis, malum est. Non dicit tantum
 pronas ad malum esse cogitationes cordis humani,
 ut latinus interpres deprauauit, Sed ipsum figmen-
 tum seu opificium cordis, seu quidquid format cor
 hominis, id malum est, & non congruens cum nor-
 ma Legis diuinæ, seu ut Rom. 8. Paulus loquitur, Est
 inimicia aduersus Deum. Adiungantur itaq; hæc
 duo Testimonia reliquis, quæ supra cap. 3. & 5. de
 peccato Originis recitata sunt.

II.

DESCRIPTIO VERÆ
 Ecclesie.

Vera Ecclesia est cœtus iustorum
 qui amplectuntur Verbum, in quo se
 Deus patefecit, & sanctificati per Spi-
 ritum sanctum, uera inuocatione, præ-
 dicatione, confessione, & morum inte-
 gritate Deum colunt, & in omnibus pe-
 riculis a Deo custodiuntur & gubernan-
 tur, et tandem uitæ æternæ heredes fiunt.
 Hæc descriptio erudite ex historia Nohe extrui po-
 test. Noha erat uir iustus, id interpretatur Epistola

P ad Ebræos

ad Ebræos, Noe timens Dominum, edificavit arcam, & iusticiæ fidei hæres factus est. Placuit ergo tur Deo & acceptus erat ad hæreditatem uitæ æternæ, fide promissi Seminis.

2. Pet. 2. Vocatur Præco iusticiæ, quia uerum Deo, de peccato, de iusticia doctrinam suam prædicatione & confessione propagauit.

3. Vocatur perfectus המרים quod intelligitur consuetudine sermonis Ebræi, integer seu incorruptus, non pollutus idolis seu falsis opinionibus & uerbis contra conscientiam, sed uera fide & integritate morum celebrans Deum.

4. Arca imago admodum illustris et eruditissima. Ut enim solus Noe cum suis inclusus in Arcam saluatur, alij omnes diluuium extinguntur, sic soli ueræ Ecclesiæ hæredes uitæ æternæ fiunt, reliqui omnes extra Ecclesiam, ut Turci, Iudæi, Ethnici diluuium iræ diuinæ absorbentur. Singuli autem qui in uera Ecclesia, quærere & ad eam se pietate & confessione adiungere debent, ut dulcissimum à Nazianzeno dictum est, Ζητώ Νώε κίβωτον μόνον αινού αλύξω.

Sic Arca fœderis in qua adseruabantur Tabule Decalogi significabat Ecclesiam, cum qua Deus fœdus fecit, seu quæ recepta est à Deo, quæ custoditur uerbi à Deo traditi, & in qua post resurrectionem totus Decalogus lucebit, ardebit Dilectione Dei

to corde, tota anima &c. Hæ commonefactiones ad locum de Ecclesia adiungantur.

III.

MIRANDA CONSER-
uatio Nohe in aquis.

Omnibus temporibus Ecclesia uelut Nauis in immenso mari seuissimis Tyrannidum, Hæresium, intestinorum certaminum & ingentium ærumnarum procellis iactatur. Sed tamen ut filius Dei Nohe nauiganti adsuit, sic semper Ecclesiæ suæ inter ingentium periculorum fluctus, dux & gubernator adest, nec nauas suos deleri sinit, ut ipse inquit, Ego uobiscum sum, usq; ad consummationem seculi. Item, Non relinquam uos. Ac ut Sol hoc tempore anni circa brumam, etsi longissimè à nobis distare uideatur, tamen terræ proximus est, uidelicet in perigeo, Sic CHRISTVS Sol iusticiæ, qui ante annos 1553. die brumæ natus est, nunquam propius suæ Ecclesiæ adest, quàm cum longissimè ab ea discessisse uideatur. Huc omnia testimonia quæ de præsentia Dei in ærumnis concionantur, ex loco de Calamitatibus Ecclesiæ, referenda sunt.

TEXTVS.

Videntes filij Dei, filias hominum,
P 2 quod

quod essent pulchræ, acceperunt
ibi uxores.)

Cause diluuij numerantur, Vagæ libidines, Man-
bra uera Ecclesiæ seu filij sanctorum Patrum, qui
habebant initia fidei, & erant hæredes promissio-
nis, excussa fide, quaslibet sine ullo discrimine, magis
ex posteritate impiorum Cainitarum in matrimo-
nium duxerunt, & uagis ac incestis libidibus
contaminarunt cum matribus, filiabus, sororibus,
sculis & omnibus quas elegerant.

Non iudicabit spiritus meus
homines perpetuò &c.

Hoc est, Tollam ab hominibus ministerium uerbi
mei, per quod Spiritus sanctus iudicat, accusat, &
damnat peccata hominum, eosq; ad pœnitentiam con-
cat. Quia uideo meum ministerium, meum uerbum
& meipsum gygantæa audacia ab hominibus Episcopi-
reis contemni & derideri.

Est itaq; hoc dictum descriptio tristissimæ pe-
næ spiritualis, quæ pœnas corporum solet præcedere,
uidelicet priuationis ministerij Euangelici, in
Amos 9. dicitur, Mittam uobis famem audiendi uerbi
Dei.

Obseruent autem Studiosi hic ueram, uocabulo-
rum Iudicij & Spiritus, significationem.

Iudicium aliàs significat noticiam doctrinæ,
Psal. 119. Psal. 19. Iudicia Domini uera.

Inter dicitur

Interdum tribunal seu locum in quo iudicia exercentur. Psal. 142. Non intres in iudicium.

3. Publicum officium iurisdicendi, docendi in Ecclesia, arguendi peccata &c. ut hoc loco, & Psal. 1.

4. Significat poenam, ut 1. Cor. 11. 1. Pet. 4. Ioh. 5. Resurgent ad iudicium.

5. Cum opponitur furori, significat mitigationem poenae, ut Ierem. 10. Corripe me DOMINE in iudicio.

Vocabuli Spiritus significationes supra capite primo recitatae sunt. Hic simplicissime intelligatur de Spiritu sancto per ministerium Euangelij arguente peccata, et inuitante homines ad poenitentiam, ut dicitur Ioh. 16. Spiritus sanctus arguet mundum. Et Iohan. 5. Tres sunt qui testimonium perhibent in terra, spiritus, aqua & sanguis. Esai. 59. Spiritus meus qui est in te, & uerba mea &c.

Quia est caro.)

Vsitatissima Phrases sunt in Paulo, Ambulare secundum carnem, quod est manere in ignoratione & contemptu Dei, & ruere contra conscientiam. Ac in Paulo, & in hoc Genesis loco significat Caro totam naturam humanam sine Spiritu sancto ignaram Dei, & prophana securitate negligentem, contempnentem & deridentem Deum & uerbum Dei, & laxantem frenos omnibus cupiditatibus contra uoluntatem Dei.

P 5 Ambulare

Ambulare secundum Spiritum, est accepto spiritu sancto habere lucem fidei, & uera fide Deum inuocare, & Spiritu sancto reprimere uiciosos motus.

Eruntque dies illius centum uiginti annorum.)

Do eis 120 annos spacium poenitentiae, intra quod si non resipiscant, diluuium eos obruam.

Etsi autem in quocumque lapsu singuli fructus mortis aeternae, & iuste possent à Deo interfici, tamen immensa bonitas Dei differt poenas, ut spacium miseris ad emendationem seu conuersionem concedat, ut monet parabola de ficu Lucae 13. Et Paulus Rom. 2. Bonitas Dei ad poenitentiam te inuitat. Dilendum est autem tam tetram prauitatem esse in humana natura, ut hac ipsa dilatione, pro qua grauius agere debebat, confirmet multiplicem impietatem, lenius curet iudicium Dei, propterea quod dilantur poena, etiamsi mora ualde exigua est, sed δίκη ἀσπορ. Sed lento gradu ad uindictam suam uina procedit ira & tarditatem supplicij grauius compensat, ῥόγια μὲν τὰ ἄνω θεῶν ἐστὶν ἐξ ἑσπερίου ἀδένου &c. ut Euripides ait.

Gygantes erant super terram.)

Homines Cyclopici, feri, immanes, propter incurritate contemnentes Deum & homines, laxatis frenos omnibus cupiditatibus, nulla uel Dei uel

nestorum hominum, uel æqui aut boni ratione habita. Talis apud Euripidem Cyclops describitur,

ὁ πλῆθος ἀνθρώπισκε τοῖς σοφοῖς θεός,
τὰ δ' ἄλλα κόμπηι καὶ λόγων ἐνμορφία,
ὄνδ' οἶδ' ὅτι Ζεὺς ἔσι ἐμῶ κρείσσων θεός.
ἢ γὰρ δ', ἀνάγκη κἄν θέλη κἄρ μὴ θέλη,
τίκτεσσα πόαρ, ταμὰ πιαίνει βοτᾶ.

Hinc orta est apud Poetas fabula de Gygantibus bellum caelo inferentibus. Tales nunc sunt Gygantes, Epicurei Pontifices & alij, qui deriso Deo & hominibus, omnis generis sceleribus & flagitijs se contaminant.

Potentes in seculo.) Id est, in mundo opprimentes alios imbecilliores, nihil æquo & iure, sed omnia ui & Tyrannide gerentes.

Viri famosi.) Id est, infames supra dictis sceleribus, Epicuræo contemptu Dei, opprobriatione imbecilliorum, & uagis libidimibus.

Pœnituit Deum, quod fecisset hominem, & tactus dolore cordis.)

Vox Pœnitere creberrimè in scriptura idem est, quod mutare rem presentem, ut Ier. 18. Si pœnitentiam egerit illa gens, agam & ego pœnitentiam de malo, quod cogitavi ut facerem ei. Psalm. 105. Pœnituit DEVM secundum multitudinem misericordiæ suæ, id est, mutauit calamitates. Ier. 26. Pœnitet me mali quod cogitavi facere. Psalm. 110. Non pœnitebit

P 4 eum,

eum, id est, non faciet irritum. Quare & huius
 simplicissima enarratio est, Pœnituit Deum quod
 fecisset homines, id est, mutauit factum, seu perdidit
 homines, quos antea fecerat.

Erudita est & Lyre explicatio, scribentis pœni-
 tentiam & similes affectus esse in Deo non secundum
 rem, nec secundum similitudinem, sed dici de Deo
 secundum similitudinem effectuum, scilicet quod pro-
 ducantur à Deo effectus similes effectibus à pœni-
 tente productis.

In scholis satis commode distinguunt inter volun-
 tatem beneplaciti, quæ est immutabilis, seu ipsa esse
 tia Dei, de qua Psalm. 144. Rom. 9. Rom. 12. dicitur,
 & uoluntatem signi mutabilem, ut præcepta prohi-
 bitiones, promissiones Dei &c. ut disti. 45. pœni-
 sentiarum prolixius dicitur: Sic iram Dei de-
 cunt usurpari pro signis externis, quibus iratus de-
 fenditur, sic pœnitentiam pro mutatione & de-
 tione mundi.

Lutherus de doloribus in corde Nohe à Spiritu
 sancto excitatis enarrat, ut in ipsius enarratione
 comparet.

Noe inuenit Gratiam, id est, habuit Deum fa-
 uentem, placuit Deo, gratus seu acceptus fuit Deo.
 Apud Latinos fauor & Gratia habent se correlati-
 uè, ut agens & patiens, sed Ebræi una uoce gratiam
 uorem & Gratiam complectuntur. Ac in Paulo
 gratissimè gratia significat gratuitam acceptationem

qua Deus immensa misericordia nos quanquam pol-
lutos, suo fauore & beneuolentia complectitur. Io-
han. 1. Luc. 1. Rom 5.6.

Vir iustus.) Id est, placens Deo, & acceptus ad
uitam eternam fide promissi Seminis, ut Ebr. 11. cla-
rè dicitur, iusticiæ fidei hæres factus est.

Perfectus.) המרים Id est, integer, non conta-
minatus cultu idolorum aut falsis opinionibus, aut
externis sceleribus contra Legem Dei, sed militans
bonam militiam, habens fidem & bonam conscien-
tiam. Non significat habentem omnes uirtutes &
omnium uirtutum summos gradus. Hec uera &
simplex explicatio ad multos alios locos intelligen-
dos prodest.

In generationibus suis.) Id est, inter homines
sui temporis.

Ambulauit cum Deo.) Doctrina & mores
eius congruebant cum uoluntate Dei, agebat causam
Dei in publico ministerio, ut Petrus 2. Pet. 2. uocat
eum præconem iusticiæ.

Corrupta est terra.) Id est, totus Mundus seu
omnes homines terram incolentes contemnebant
Deum, & flagitiosiss: omnibus cupiditatibus frenos
laxabant, & sceleribus se contammabant.

Finis uniuersæ carnis uenit coram me.) Id
est, decreui delere omnia uiuentia.

Iniquitate.) Id est, iniuria, fraude, rapina, ca-
lumnijs.

P § Arcam.)

Arcam.) Nauem.

Mansiunculas.) Id est, nidos & domunculas.

Cœnacula Tristega.) quæ tres contignationes habebant. Act. 20. Eutychus dormiens. Cœna

αὐτῆς τριῆνης, id est, à tertia contignatione.

Spiritus uitæ.) Id est, uitalis.

SEPTIMUM CAPIT.

Proximè monui Historiam Diluuij, ideo præcipuè scriptam esse, ut extaret illustre testimonium ueræ, seriæ, horrendæ & inenarrabilis iræ Dei aduersus peccatum, cuius cogitatione singuli conuincuntur, & ad Timorem Dei ac uitæ emendationem excitari debeamus. Sed tātus est stupor humanorum pectorum, tanta duricies, ut nec comminationibus diuinis, nec horribiliū pœnarum exemplis moueantur. Itaq; sibi cumulant iram in die iræ & reuelationis iusti iudicis Dei, qui reddet unicuique iuxta opera sua, Rom. 2.

Diluuium cœpit Anno Mundi 1656.

Hoc anno CHRISTI 1552. sunt anni à Diluuiio 3861.

Quinq; autem Diluua in historijs celebrantur. Primum, Nouimestre, quod totam terram obruit, cuius historiam hoc loco Moses descripsit, unde etiam